

הדה"נ	מוצ"ש	ר"ת
7:05	8:22	ירושלים
7:21	8:25	בני ברק
7:13	8:27	חיפה
7:18	8:23	באר שבע
8:02	9:12	ניו יורק
8:39	10:22	לונדון

שבת

עלון שבועי להנחלת נועם כבוד השבת וקדושתה

שבת כלה

קבלת התורה

אנו עומדים ימים ספורים לפני חג השבועות, המכונה חג "קבלת התורה".

משמו ותוכנו של החג, יכולים אנו להבין, שעיקר משמעות היום הוא בכך שאנו קיבלנו את התורה, ולא רק בכך שה' נתן לנו את התורה. אמנם בתפילה אנו אומרים ומוזכרים כי יום זה הוא "זמן מתן תורתנו", אך מהכינוי שהשתרש בכלל ישראל ובו מכנים אנו את היום על שם "קבלת התורה" ניתן להבין, כי משמעות מיוחדת יש לכך שאנו קיבלנו את התורה.

כך גם מתבאר מתוך דברי חז"ל, בהפליגים את העובדה כי כלל ישראל הקדימו את אמירת "נעשה" לאמירת "נשמע", עד כדי כך שבזכות זאת וכו בני ישראל לשני כתרם, כיון שבכך מתבטא הקבלה המוחלטת לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה באהבה בלא שום שיור ותנאי.

ובהשאלה לשבת קודש, שגם שם אנו משתמשים בביטוי "קבלת שבת", כיון שגם לגבי השבת יש דגש חזק על הצורה בה אנו מקבלים את השבת, ומתכוונים לבואה. זה מושג ייחודי המוזכר רק לגבי השבת, אותה אנו מקבלים מבעוד מועד, ומשרים על עצמינו את קדושת השבת.

יהי רצון שאכן נזכה להשפיע על עצמינו מקדושת קבלת השבת וקבלת התורה.

נשיח בחוקיך ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד".

אמנם, עלינו לזכור, כי התואר "שבת כלה", נאמר בגמרא גם על השבת עצמה, כפי שאמרו האמוראים "בואו ונצא לקראת שבת כלה מלכתא", וכפי שאנו אומרים בקבלת שבת: "בואי כלה בואי כלה, לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה". ומדוע קרויה השבת בתואר זה? מבאר המהרש"א (בבא קמא לב, ב) כי השבת עצמה נחשבת כבן זוג של עם ישראל, כפי שאמרו במדרש שלכל יום יש בן זוג, מלבד ליום השבת שאין לה בן זוג ועם ישראל הוא בן זוגה, ולכן עם כניסת השבת הדבר דומה להכנסת כלה לחופה, שעל ידי כך נעשית הכלה נשואה.

גם בכך יכולים אנו להראות את האהבה שבין כנסת ישראל לקודשא בריך הוא, על ידי החיבה שבה אנו מקבלים את פני השבת, שהיא יומו של הקדוש ברוך הוא, ואנו יוצאים לקראתה ומקדמים את פניה בחיבה, בקשר נישואין עז ותקף.

לשם סיפור האוון, נצייר לעצמינו, חתן העומד לפני כניסת החופה, ולפתע ברגע האחרון נזכר הוא כי שכה הוא לצחצה נעליים, והוא רץ מהר בהול כולו לצחצה. הכלה כבר עומדת להכנס מתחת לחופה, ואבוי! הצפרניים עוד לא גוזזות. מופקע. לא יתכן. והאם בשבת זה קן יתכן?

ככל שנקדים את סיום המלאכות בערב שבת קודם השבת, ונחל להתכונן לבואה של השבת, כך נראה את הקשר האמין והחזק שבינינו לבין הקדוש ברוך הוא, כך נוכיח את האהבה שבה אנו מקבלים את מצוותיו.

לפני קריאת התורה, קוראים מעין שטר כתובה ותנאים על מתן תורה, כפי שנוהגים כן בקישור נישואין. ויש קהילות שנהגו במנהג זה בשבת שקודם חג השבועות.

מעניין לציין, כי לאור מנהג בני אשכנז שלא לישא נשים בתקופה זו של ימי ספירת העומר עד חודש סיון ושלושת ימי הגבלה, הרי שבדיוק בשבת זו שקודם חג השבועות, פורצים במלוא עוזם שמחות הנישואין בבתים רבים בישראל, וקול חתן וקול כלה נשמע מכל עבר.

הביטוי "כלה" והתיאורים על "חתונה" ו"חופה" בנוגע למתן תורה, באים לבטאות את העובדה שבמעמד נורא ונשגב זה שלא היה כדוגמת מעולם, שבו התגלה כבודו של הקדוש ברוך הוא בפני ברואי העולם באופן חד פעמי בצורה גלויה וניכרת, כפי מאמר הכתוב "אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו", היה גילוי חיבה ואהבה שבין הקדוש ברוך הוא לכנסת ישראל, כפי שאנו אומרים מידי בוקר וערב: "אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו", "הבוחר בעמו ישראל באהבה", "אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת, תורה ומצוות חוקים ומשפטים אותנו למדת", "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים".

יום זה של חג מתן תורה, הוא ביטוי לאהבה הנצחית שאוהב הקדוש ברוך הוא את ישראל, בכל מצב שהוא, שהרי התורה קיימת בידינו וניתנה לנו כקשר נצחי בינינו לבין הבורא יתברך שמו, כביטוי לאהבה רבה אהבת עולם שבחר בנו מכל העמים. ועלינו מוטל להשיב אהבה לאוהב, וכפי שאנו מכריזים ואומרים: "על כן ה' אלוקינו, בשכבנו ובקומנו

בכמה קהילות קדושות בישראל, היו מכנים את השבת הזו, שבת שקודם חג השבועות, בתואר "שבת כלה", ובו העם היה מתאסף בבתי הכנסיות ובתי המדרשות, והיו שומעים דברי תורה ומוסר מפי גדולי הרבנים.

מה פשרו של הכינוי "שבת כלה"? בגמרא מצינו, כי הימים בהם היו מתאספים לשמוע דרשות ודברי תורה לפני המוועדים, היו קרויים "יומא דכלה", עד שגם חודשי אלול ואדר, הסמוכים למועדי הסוכות והפסח, היו קרויים "ירחי כלה". יום הדרשה היה קרוי "יומא דכלה", על שם הדרשה הקרויה "כלה". כך מתבאר ממשטום של דברי רבותינו הראשונים.

נמצא אפוא, כי על שם הדרשה אליה היו מתאספים בשבת זו שקודם החג, היו קוראים לשבת זו "שבת כלה".

אך זאת מצאנו עוד, כי באופן מיוחד התכנתה שבת זו שלפני חג השבועות בתואר "שבת כלה", על שם קבלת התורה ומעמד מתן תורה, הקרויה בלשון חז"ל יום חתונתו, ומעמד הר סיני כמעמד חופה ונישואין של חתן וכלה, עד שאמרו חז"ל על הפסוק "ה' מסיני בא", כי ה' בא לקראתם של ישראל שהתייצבו בתחתית ההר, כמו חתן היוצא להקביל את פני הכלה. וכך הוא לשון הפייטן במוסף לחג השבועות "עליונים ששו ותחתונים עליו בקבלת תורה מסיני, תואר כלה מאוד נתעלה בקבלת יום זה עשרת הדברים". על שם זה קוראים לשבת זו שקודם יום מתן תורה, בתואר "שבת כלה", על שם מתן תורה שבו התעלנו לתואר "כלה". כך גם מצאנו מנהגים בעדות רבות בישראל, שביום חג השבועות

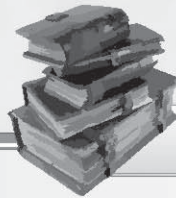

לשון חכמים

דע כי השבת קראו חכמים בשם כלה, וקראו אותו גם כן בשם מלכה, וכמו שאמרו חז"ל "בואי שבת כלה מלכתא", וזה כי השבת יש בה שתי בחינות, האחת שהיום מבורך מצד עצמו, ולכך נקרא כלה שהכלה יש לה ברכה, והבחינה השנית שהשבת מקודש נבדל משאר הימים, ודבר זה מדרגה בפני עצמו מה שהוא מקודש נבדל משאר ימי החול, ולכן נקרא מלכתא, שהמלכתא נבדלת משאר בני אדם, שזה הוא ענין המלך שהוא נבדל משאר בני אדם ואינו נכלל עמהם.

בואו ונצא לקראת כלה, כתוב בסידור שער השמים, יש רבים שדימו מכאן שצריך לצאת החוצה השדה לקבל שבת. ותמיהא לי מילתא טובא, שהרי השבת אינו בא מדרך השדה, אלא מדרך עליון מלמעלה למטה. לכך נראה דהאי ונצא אין הכוונה לצאת בפועל, אלא הכי קאמר, בואו ונצא, כלומר לא נמתין עד שהיא תבוא מאליה אלינו ואז נקבל אתה, אלא בואו ונקדים מחול על הקודש, שזהו זמן שאנו יוצאים מהחול לקראתה קודם בואה, בענין שאין שבת באה אלא לזמן בואה, אמנם אלו המקדימים מה שמוסיפין מחול על הקודש, כמו שמקדים לקראת המלך קודם שמתחילים חייליו לבוא, וכך חיילי השבת באים, ואנו מקדימים לקראתה.

ביאורי אגודות בבא קמא לב, ב עץ יוסף

פניני הלכה

שאלה: יש נוהגים בימים אלו הסמוכים לחג השבועות, המקובל שהוא כיום דין על הצלחה בתורה וברוחניות, להרבות בתפילה ותחנונים לזכות לאור התורה ולשפע רוחני לו ולצאצאיו. האם מותר להתפלל תפילות אלו ביום השבת? **תשובה:** אם כוונתו רק על עניינים רוחניים, מותר להתפלל על כך בשבת.

מקורות ונימוקים: חז"ל אסרו לשאול ולבקש על צרכי האדם בשבת, וזאת משום שהדבר מיסב צער, ואסור לעורר עגמת נפש בשבת, כפי המתבאר בשולחן ערוך או"ח רפה, ו במשנה ברורה שם, כב. ובדברי שולחן ערוך הרב שם סעיף ה' מתבאר, שלא אסרו אלא רק בדברים שהם צרכי הגוף, אבל בדברים שהם צרכי הנשמה לא אסרו. והטעם משום שהדבר אינו מיסב עגמת נפש וצער, אלא מרומם את האדם לבקש רוחניות, וזהו מכלל כבוד השבת. ומטעם זה מותר להזכיר אפילו חרטה על העוונות, שאותה טוב לומר בכל יום. אך לא יאמר זאת בלשון וידוי, כפי שכתב המשנה ברורה שם.

בספר "דברי תורה" להאדמו"ר ממונקאטש וצ"ל (יומא דהילולא ב' סיון) חלק ד' סימן ק"ז ביאר שלכן מתפללים תפילת "אלוקי, נצור לשוני מרע" גם בשבת, לפי שהוא בקשת צרכי הנפש, ומותר לבקש צרכי הנפש בשבת.

פרשת השבת

דָּבַר אֱלֹהִים וְאָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּה תִּבְרָכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֹר לָהֶם: (במדבר ו, כג)
אמור להם - כמו זכור שמור (רש"י)

בפשטות כוונת רש"י לבאר את הביטוי אמור בניקוד זה, שהוא דומה לביטוי זכור או שמור, שגם הם מנוקדים כך, והוא מלשון פעול. אך רבים מהאחרונים דרשו את דברי רש"י, שכוונתו לתת כאן רמז של קשר בין ברכת כהנים לזכירת ושמירת שבת.

בספר דברי שלמה כתב לבאר את הדברים, שכן השבת אינו תלוי במעשי הברואים התחתונים, והשבת קבועה ועומדת לעולם מיששת ימי בראשית, ואף על פי כן צוה לנו ה' יתברך שיהיה ההכנה מצידנו, ונקדש אנחנו את השבת כאילו אנו עושים את יום השבת, וכפי שאמרו חז"ל שכל האומר ויכולו בערב שבת נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית.

זאת מצינו גם בברכת כהנים, שהקדוש ברוך הוא הבטיח "ואני אברכם", אך בכל זאת ציוה ה' יתברך שאהרן ובניו יברכו את בני ישראל, ועל ידי זה יהיה נחשב הדבר שהכהנים עצמם בירכו אותם, כאילו שהם בעצמם השפיעו את שפע הברכות לישראל.

זהו כוונת רש"י שאמור להם הוא כמו זכור ושמור, שברכת כהנים שהכהנים מברכים את העם, הוא דומה למצוות קידוש שבת מצידנו, שעל אף שהקדושה באה מאליה על ידי הקדוש ברוך הוא, מצווים אנו לקדש את השבת כאילו אנו משפיעים את שפע הברכה של השבת.

אמרת השבת

הלכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלויין בשערה שהן מקרא מועט והלכות מרובות. משנה חגיגה, א

הגמרא מתקשה מה שהזכירה המשנה את הלכות שבת בכלל אלו שהן מקרא מועט והלכות מרובות, שהרי את הלכות שבת לומדים מכתובים מפורשים. ומבאר הגמרא, כי המשנה מתכוונת לדין שחידש רבי אבא, שאמר כי החופר גומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה פטור עליה, כיון שאינו חושב על המלאכה לשם תכליתה, ודבר זה אינו מפורש בתורה, אלא לומדים זאת מרמז בלבד.

החתם סופר כתב לבאר בדרך דרוש את הביטוי "כהררים התלויים בשערה", שהוא זכר למתן תורה, שהרי אמרו חז"ל שבשעת מתן תורה כפה עליהם הקדוש ברוך הוא הר כגיגית, וכפי שנאמר בפסוק "ויתייצבו בתחתית ההר", לומר להם: אם מקבלים אתם את התורה מוטב, ואם לאו פה תהא קבורתכם. אלא שיש לשאול, כיון שבשבת ניתנה תורה, והקדוש ברוך הוא שומר שבת, וכיצד עקר את ההר בשבת, והרי חפירת ההר היא כחפירת גומא בשבת שחייבים עליה משום בונה ומיישר גומות. אלא, כיון שהקדוש ברוך הוא לא היה צריך את הגומא, אלא את העפר לצורך האיום על ישראל אם לא יקבלו את התורה, אין זה נחשב מלאכה בשבת, כדין החופר גומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה.

זהו הכוונה "כהררים התלויים בשערה", הוא הר סיני הכפוי כגיגית ותלוי ועומד, וממנו לומדים כי החופר גומא בשבת ואין צריך אלא לעפרה פטור.

מעשה לשבת

כה תברכו

ויכולו לשוֹף את עיניהם מהמראה הגדול, הסכים להשאיל את הסידור לרבי נתן. ימים ספורים לאחר מכן, עזב המהרי"ט אלגאזי את העיר, כשאליזו מתלווה תלמידו של רבי נתן אדלר, מי שלימים נודע שמו כבעל החתם סופר זצ"ל, שהתלווה אל האורח בלכתו למסעיו למגנצא, שם התגורר רבו הישיש של רבי נתן אדלר, רבי טעבלי שיער.

לאחר ימים אחדים שבהם גם השתעשעו בדברי תורה, נפרדו דרכיהם, כשרבי משה סופר חזר לפרנקפורט, ורבי יום טוב אלגאזי המשיך במסעותיו. לא עברו שבועות רבים, ובמקום שהותו של מהרי"ט אלגאזי התקבל מכתב, המבשר כי ביום שישי בשבט ליל שבת קודש בחצות הלילה, הסתלקה העטרה בעלותו של נשמתו של הרש"ש בסערה השמימה, וחכמי "בית-אל" החליטו להושיב לראשם במקומו את תלמידו המהרי"ט אלגאזי שנקרא לשוב לירושלים להנהיג את העדה הקדושה.

באותו זמן הובנו אנהותיו של רבי נתן אדלר שנאנח באותו ליל שבת, בדברו על הפסוק "כה אמר ה' כחצות הלילה", בהרגישו כי שעה זו היא שעת הסתלקותו של הרש"ש הקדוש שבתורתו הגה באותו זמן.

עשרים וחמש שנה, כיהן המהרי"ט אלגאזי כמנהיגה של היישוב בירושלים, ובראשות ישיבת "בית-אל" במקומו של הרש"ש, עד הסתלקותו ביום ב' אדר שנת תקס"ב. רק עתה עם הסתלקותו של המהרי"ט אלגאזי, הבין החתם סופר, תלמידו של רבי נתן אדלר, את פשר הביטוי של רבו באותה סעודה שהיכב יחד עם המהרי"ט אלגאזי בפרנקפורט, ובו חזר על הפסוק "כה תברכו את בני ישראל", ברמז על עשרים וחמש שנות הנהגתו של המהרי"ט אלגאזי, במקומו של הרש"ש הקדוש שנפטר בחצות הלילה של שבת קודש.

סידורו של הרש"ש, שהועבר ברבות הימים על ידי רבי נתן לתלמידו החתם סופר, הושב על ידי רבי עמרם חסידא, שעלה לארץ הקודש בשנת תקפ"ו.

אנחה על גודל זמן זה של חצות הלילה, ואף דרש מעצמו דרשה על לשון הפסוק "כה" בהסמיכו את הפסוק "כה תברכו את בני ישראל", כשהוא חוזר ומדגיש את המשמעות של תיבת "כה". הדברים לכשעצמם עסקו בדברי תורה עמוקים, שהובנו על ידי גדולי תלמידיו, אך אף הם לא הבינו רמזים שונים שאותם אמר רבם הגדול בתוך דבריו המופלאים.

את תפילת שחרית של שבת התפלל האורח בבית המדרש הגדול של העיר, שבראשותו של הרב בעל ההפלאה, ומתפללי בית הכנסת היו מספרים שנים רבות לאחר מכן ברוב התפעלות, על ברכות התורה שנשמעו מפיו של רבי יום טוב, "נראה היה כאילו הוא עומד לפני הר סיני בשעת מתן תורה" התרגשו בתארום רגע מיוחד זה. את סעודת יום השבת עשה במחיצתו של בעל ההפלאה, וגם עמו התעמק בסתרי תורה ובנגלותיה שעות ארוכות.

ביום ראשון, עלה שוב האורח למעונו של רבי נתן אדלר, ובהזדמנות זו ביקש רבי נתן מרבי יום טוב, שישאל לו את סידורו של הרש"ש לתקופת מוה. המהרי"ט אלגאזי שידע כי רבו שהביא לו את הסידור, התכוון בכך שגם גדולי הגולה

שנת תקל"ז, שנת בצורת היתה בארץ הקודש, והישוב היהודי שבירושלים היה כמצוקה נוראה. במיוחד הורגש הסבל, בין חכמי התורה, שגם בשנים כתיקונם הסתפקו בלחם צר, ומשבאו ימי צרה ומצוקה, סבלם הוחמר שבעתים.

צערם של חכמי ישיבת המקובלים "בית-אל" נגעה ללב הטהור של רבם הקדוש רבי שלום שרעבי - הרש"ש, והוא פנה אל תלמידו האהוב המהרי"ט אלגאזי שיצא אל הגולה ויעורר את בני ישראל להציל את בני היישוב בירושלים עיר הקודש מחרפת רעב.

בעת הפרדס, נתן הרב לתלמידו, את סידורו שכתב בעצם כתב ידו, ובו סידר את כל המונות והייחודים על פי הקבלה. כמו כן, כתב הרש"ש מכתב כתוב על גבי קלף, המופנה אל קהילות הקודש בגולה, ובראשם קהילת פרנקפורט דימיין המעטירה שבאשכנז, שיבואו לימנו של תלמידו זה ולעזור לו בכל מה שיבקש.

הופעתו של המהרי"ט אלגאזי בפרנקפורט עשתה רושם כביר ומילאה את הלבבות רטט של קדושה, על אף שלא שמעו עדיין את שמעו בעולם, אך שמעו של רבו הרש"ש כבר הלך מסוף העולם ועד סופו, וכולם ידעו כי המדובר בקדוש ישראל המתעלה בסילודין בכבשוני סודות התורה.

באותו זמן מלך בפרנקפורט רבינו פנחס הלוי הורוביץ בעל ההפלאה, ואף דמותו של החסיד שבכהונה רבי נתן אדלר האירה את שמי העיר הגדולה לאלוקים, והמה היו האכסניה לאורח הגדול והנכבד.

ליל שבת פרשת בא, התפלל האורח בבית מדרשו הפרטי של רבי נתן אדלר, ולאחר מכן ביקש המארח מאורחו לראות את הסידור הקדוש שקיבל מרבו, ורבי נתן שנודע כאחד מיחידי הדור בגדלותו המיוחדת בכל שטחי התורה, כולל חלקי הנסתר, שקע לזמן רב בעיון בספר הקדוש שקיבל לידי. לאחר מכן במהלך הסעודה, היה זה כבר קרוב לחצות לילה, פתח רבי נתן בדברי תורה, כשדבריו נסובו על הפסוק בפרשה "כה אמר ה' כחצות הלילה", ובדברים מוצפנים אמר תוך כדי

דבריהם הם זכרונם

האדמו"ר רבי ישראל הגר בעל "אהבת ישראל" מויז'ניץ זצוק"ל - ב' סיון תרצ"ו - 75 שנה להסתלקותו

מנהיג ישראל היה הסבא קדישא מויז'ניץ בעל ה"אהבת ישראל" שאלפים ורכבות הלכו לאורו, והוא מצידו השפיע עליהם מלוא חפנים מאוצרות של קדושה ואהבה שבערו בקרבו. במיוחד היה בוער באש להבה על קדושת השבת, כשכל השבוע היה מרבה להזכיר את געגועיו לשבת קודש.

בעת עריכת השולחנות בשבת קודש, היה נוהג להאריך בשירות וזמירות, בהביאו לידי כך את רושם בעירת אהבת ה' והקדושה שקיננה בקרבו. מעשה שהיה בעת שהגיע אליו אחד מגדולי הרבנים בדורו והתארח אצלו בשבת, והרגיש הסבא קדישא כי האורח מתפלא על מנהגו זה להאריך בזמירות.

פתח האהבת ישראל ואמר כי על שבט לוי נאמר כי מבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד. ונשאלת השאלה, הרי אחד מתפקידים של בני לוי היה השיר, ובזה הכניסו התעוררות תשובה בלכות ישראל, ולמה לא היה ממשיך בעבודה זו אחרי גיל חמשים. אלא, כי כיון שכבר

הגיע לגיל חמשים, כבר היה במדרגה גבוהה כל כך, שבעצם מהותו כבר הביא רושם התעוררות בלב כל אדם, ובזה לבד "ושרת את אחיו" ולכן "ולא יעבוד עוד".

סיים הצדיק בענותותו ואמר: אני עדיין זקוק להתעוררות תשובה על ידי הזמירות והתשבחות.

תורה ושבת

דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל - לקט מתוך מאות ביאורים על הקשר בין מתן תורה לשבת

חמדה שבו נברא העולם, שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו. ומפרש הר"ע ברטנורא, כי כל מעשה בראשית שנאמר בהם "וירא אלקים כי טוב", לא נברא אלא בשביל התורה שנקראת "לקח". והנה, הגר"א באדרת אליהו פירש, שטוב נאמר על תענוג גופני, וחמדה נאמר על תענוג רוחני, ובששת ימי המעשה האדם רודף אחר קניינים גשמיים, ושבת הוא יום העונג להתענג באכילה ושתייה, וציוה לנו ה' יתברך להתענג באכילה ושתייה והוא קודש, כמו שהיה אכילת הקרבנות, ולכן מילת "נחמד" עולה כמו שש פעמים מילת "טוב" (17*6=102). נמצא איפוא, כי בששת ימי המעשה אין האדם יכול לקבל את התורה שעליה נאמרה "חמדה", שהם ימים שעליהם נאמר "טוב", ורק יום השבת חמדת ימים שהוא לעונג רוחני, בזה יכולים לקבל את התורה שהיא כלי חמדה.

גבורת יצחק סימן י"ב

ה. בשעת מתן תורה היה דוגמת השגת הנפש לעתיד לבוא, כפי שאמרו חז"ל (שבת קמו, א) שבאותה שעה נעשו בני חורין מיצר הרע וממלאך המוות, והיה ראוי שלא ישלוט בהם עוד אומה ולשון אם לא חטאו. וזהו על ידי קדושת השבת שהוא מעין עולם הבא. **פרי צדיק**

ו. בפשטות מובן שגם התורה עצמה יונקת מקדושת השבת, אלא שזה דבר הקשה להבנה, שהרי קדושת התורה היא מעצם קדושת הבורא יתברך, כפי שהביא נפש החיים את לשון חז"ל תורה דא קוב"ה, וכל קדושת השבת היא רק מכח זה שהיא כתובה בתורה שקדמה לעולם, ואיך יתכן לתלות את קדושת התורה בשבת? אלא, אכן התורה היא עצם הקדושה של הקדוש ברוך הוא בעולם, אך איך מחברים עם הקדושה בעולם הזה, השער לכך הוא השבת, שעל ידי השבת שקיימת בעולם, יכולה אף קדושת התורה לבוא לעולם. **נפש שמשון, שבת מלכתא**

ז. עיקר קבלת התורה הוא שהתקרבו נפשות בני ישראל למקומם ושורשם, כמו שנאמר פנים בפנים דיבר ה' עמכם, וכן אמר הקדוש ברוך הוא לכל אחד ואחד "אנוכי ה' אלוקיך" שראו והשיגו כל אחד ואחד כח אלוקות שנתן הבורא בכל נפש מישראל. וזהו בחינת שבת קודש, שהוא המנוחה והשביתה, שכל דבר חוזר למקומו ושורשו.

שפת אמת שבועות תרל"ח

א. לכאורה נדמה שריבוי המצוות מהווה עול גדול שהעמיד עלינו בורא העולם, ששם רסן בפנינו כדי לחסום אותנו בפני כל התאוות. אולם אחרי שזכינו במצוות השבת הכוללת ציווי לנוח ולהתענג במאכל ומשתה, ועל ידה זוכים בנחלת שני עולמות, הרי זו עדות נאמנה שהתורה והמצוות ניתנו לטובתנו. זאת ועוד, במתן תורה התבררה האמונה בחוש, על ידי הגילויים הגדולים שהיו שם, וכמאמר הכתוב "אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו", ונחקקה בלבם אמונת אומן עד שלא נותר מקום לשום פקפוק. גם אנו שבגופנו לא זכינו לחוות גילויים אלו, ניתנה לנו השבת כדי לחזק את האמונה לדורות עולם בבורא אחד יחיד ומיוחד. עם כניסת השבת מתמלא לב שומרי שבת שמחה עילאית, ואין ספק שכל זה אינו אלא ניצוץ של אור ושמחה המבהיקים ממקום גבוה. וזה הסיבה שהתורה ניתנה בשבת, כי התורה והמצוות מתאמתים על ידי השבת.

ספר פרנסה וכלכלה לרבי חיים ב"ר בצלאל אחי המהר"ל

ב. אמרו חז"ל (נדריים לב, א) אלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיה לג, כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי. נמצא שעל ידי זה שיושב ועוסק בתורה העולם מתקיים, והרי הוא נעשה שותף לבריאת העולם. והנה האור החיים הקדוש כתב, כי הקדוש ברוך הוא ברא את העולם רק לששה ימים, ועל ידי ששומרים על השבת משפיעים נפש לעולם להתקיים עוד ששה ימים, ואם לא היה שומר שבת בעולם לא היה העולם מתקיים עוד. מובן איפוא, מה טעם בשבת ניתנה תורה לישראל, כי שניהם יחד טובים לקיום העולם.

עצי חיים על התורה פרשת יתרו, שפע חיים ימי הסליחות דרוש ג'

ג. בפשטות יש לומר בטעם הדבר שהתורה ניתנה בשבת, כי הנה התורה כולה הוא שם משמותיו של הקדוש ברוך הוא, ומצינו באש מנוח שאמרה (שופטים יג) "מות מות כי אלוקים ראינו", ואם בראיית המלאך כך, כיצד אפשר לאדם הקרוץ מחומר לקבל את התורה שהיא אלוקית. אך יש לומר שבשבת שהוא יום הנשמה, והגוף טפל לנשמה, וכוחות הרוחניים גוברים, וכפי שמצינו שאפילו עם הארץ אימת שבת עליו, על כן באמצעות כח השבת היה אפשר לישראל לקבל את התורה.

שם משמואל שבועות תרע"ו

ד. במשנה (אבות ג, יד) שנינו, חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי

משל ונמשל

ישנם עמי ארצות האומרים, כי בזמננו, שהרבה מלאכות נעשות בצורה קלה ובלא עמל כלל, כמו הדלקת מנורה וכיוצא בזה, לא היתה עליהם כוונת התורה לאסור את המלאכות כולם, כי התורה אסרה מלאכות אלו רק בזמנים ההם בהם המלאכה היתה נצרכת לטורח רב.

על דברי הבל אלו, ניתן להשיב במשל האקטואלי מאוד בימים אלו: היה זה בימיו של רבי צבי הירש לויין אב"ד ברלין זצ"ל, שבזמנו החלו המשכילים בפעולותיהם "לתקן" את המצוות ולהתאים את התורה לרוח הזמן ברפורמות שהובילו לבסוף לשמך של אחוז גדול מבני ישראל, וביום מן הימים נכנס אליו אחד מראשי המשכילים, והחל לטעון טענות שונות להצדיק את ה"תיקונים" שהציעו לעשות במצוות התורה, בהפטירו כי "אני בטוח שאילו משה רבינו היה חי בתקופה זו, היה כותב כך בתורה כפי רוח הזמן".

השיבו הרב ואמר לו, כי דבריו מזכירים לו דין תורה שהיה לו לפני זמן לא רב, וכך היה מעשה:

סוחר נכבד, שכר עגלון שיוכיל אותו עם סחורתו ליום השוק אשר בלייפציג, וכיון שהדבר היה נחוץ ביותר עבורו, התנה עמו בתנאי כפול על פי התורה ובקנין גמור ושלם על פי ההלכה, כי אם לא יביא אותו למחוז חפצו בזמן, אזי לא רק שהעגלון יפסיד את שכר נסיעתו, עוד ישלם גם לסוחר פיצויים מתאימים עבור ההפסדים.

הימים היו ימי חורף, בחודש טבת, והנה הם לא הרחיקו לצאת מן העיר, וממטרים עזים החלו לרדת ארצה. לאחר שעות מעטות, החל לרדת שלג כבד, שכיסה את עקבות הדרכים, וכך טעה העגלון בדרכו, ותעה בתוך יערות, ובעמל רב הגיע לבסוף למחוז חפצו, אך היה זה כבר לאחר המועד של סגירת היריד.

למרות שהסוחר איחר את היריד, תבע העגלון מהסוחר את דמי הנסיעה. והסוחר, לא די שסירב לשלם, עוד עמד ותבע אותו שישלם לו על הפיצויים שנגרמו לו עקב האיחור. הצדדים באו לדין תורה, והגישו את טענותיהם לפני בית הדין. והדיינים פסקו, כי למרות שהעגלון אכן לא אשם בכך שירד גשם ושלג, אך כיון שהוא התחייב בקנין גמור כי יפסיד את דמי נסיעתו וישלם לסוחר פיצויים, הרי שהעגלון חייב לקיים את התנאי ככתבו וכלשונו.

נועק העגלון ושאל את הרב: יאמר לי רבינו, מפני מה חייבתני, והרי יודע אני כי כלל גדול הוא שאונס פטור?

השיבו הרב בנחת: לא אני חייבתי אותך, אלא תורתנו הקדושה היא שחייבה אותך. פסקתי על פי דין תורה, ומה לך כי תבוא עלי בתלונות?

הרהר העגלון מעט ושאל: בבקשה רבי, אמור לי מתי ניתנה התורה הקדושה לישראל?

השיבו הרב: וכי מי אינו יודע כי התורה הקדושה ניתנה לישראל בחג השבועות בחודש סיון!

קפץ העגלון וצעק: בסיון הלא הדרכים אינן משובשות, אין גשם, אין שלג, אין רוחות, בסיון בטח הייתי נוסע על הדרכים הכבושות בלא מכשול, והייתי מגיע בזמן, או כי אז התורה מחייבת אותי אם לא אגיע בזמן. אבל אם מתן התורה היה בחודש טבת, או כי אז דאי לא היתה התורה מחייבת אותי, שהרי בחודש טבת יש רוחות וסופות בעולם... לעגלון זה, סיים רבי צבי הירש לויין את דבריו לפני אותו "משכיל" דומה הנך בדבריך. פניו של המשכיל חפו, והוא יצא מעם הרב בחרי אף.

יְלָדֵי הַשַּׁבָּת

יְלָדִים יְקָרִים!

בְּעוֹד יָמֵים סְפוּרִים, נִקְבַּל בְּרִגְשׁוֹת קוֹדֶשׁ אֶת הַיּוֹם הַמְּנֻחָד וְהַנְּשָׁבֵב, הוּא יוֹם חַג הַשְּׁבִיעוּת, שֶׁעָלָיו אָמַר הָאֱמוּנָה הַגְּדוֹל רַב יוֹסֵף "אֶלְמֵלָא יוֹם זֶה פְּמָה יוֹסֵף יִשְׁנֵם בְּשׁוֹק", כִּי יוֹם זֶה הוּא הַיּוֹם הַמְּנֻחָד שֶׁבְּיָכוֹתוֹ יְכוּלִים אָנּוּ לְהַתְרוֹמֵם לְמִדְרָגוֹת גְּבוּהוֹת.

מְנַהֵג נְפוּז נְפוּז בְּעַם יִשְׂרָאֵל, לְהִזִּית עֲרִים בְּלִיל חַג הַשְּׁבִיעוּת, וְלַעֲסֵק בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה וּבְאֲמִירַת תְּקוּן לִיל שְׁבִיעוּת. גַּם יְלָדֵי יִשְׂרָאֵל, הַרוֹאִים אֶת הַמְּבַנְרִים הַנּוֹהֲגִים בְּמִנְהַג זֶה, מוֹשְׁתַּקְקִים אֲפֵי הֵם לָגֵם מְנַהֵג בְּזֶה. אָמֵם הַדְּבָר לֹא קָל, וְאִין זֶה דְּבָר שֶׁשֶׁנֶּה לִילְדִים, שֶׁהֵם צְרִיכִים לְשִׁמּוֹר עַל בְּרִיאוּתָם וְכַהֵם, כִּדֵּי שִׁיּוּכְלוּ לְגְדוֹל כְּרִאוּי. אֲפֵי מֵרֵב הַהִשְׁתַּקְקוּת, רַבִּים הֵם הַיְלָדִים שֶׁהוֹרִיחֵם מְרָשִׁים לָהֵם לְהִשְׁאָר עֲרִים שְׁעוֹת נוֹסְפוֹת, כִּדֵּי לְהִזִּית אֲפֵי הֵם שְׁתַּפִּים לְהַתְעוֹרְרוֹת הַקְּדוֹשָׁה הַמְּנֻחָדָת שֶׁל שְׁעוֹת אֵלוֹ.

כְּמוֹכָן, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּשְׁאָר עַר בְּשְׁעוֹת מֵאֲחֵרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה הַמְּנֻעָדוֹת לְשִׁנְיָה, אִינוּ מְבַזְזִים אֶת הַזְּמַן הַמְּנֻחָד הַזֶּה, וְשׁוֹבְעֵם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּבְאֲמִירַת הַפְּסוּקִים וְהַמְּשֻׁנָּוִת, וְלֹא מִסְתַּבֵּב בְּטַל, שֶׁנֶּה יוֹתֵר גְּרוּעַ מֵאֲשֶׁר לִישׁוֹן.

מַה הַסְּבִיחַ לְמִנְהַג הַמְּנֻחָד הַזֶּה? בְּלִכְם בְּטַח יוֹדְעִים, כִּי הַדְּבָר בָּא לְתַקֵּן אֶת הַפְּגָם שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ בְּבוֹקְרוֹ שֶׁל יוֹם מִתֵּן תּוֹרָה, הוֹצֵרָה מִשָּׁה רַבְּנֵי לְלִקְחַת לְהַעִיר אוֹתָם לְקִרְאָת מִתֵּן תּוֹרָה.

וּבזוֹא נְחֻשֵׁב: אִם הִיוּ שׁוֹאֲלִים אוֹתֵנוּ, הִינֵנו אוֹמְרִים כִּי בְּטַח שֶׁהֵם הִיוּ צְרִיכִים לִישׁוֹן כִּדֵּי לְאָגֵר פֶּחַ לְקִרְאָת הַמְּנֻחָד הַמְּנֻחָד כִּל כֶּף שֶׁשְׁתִּידִים הִיוּ לְהִזִּית שְׁתַּפִּים בּוֹ וְעַלֵּיהֶם הִזְהָרוּ מִבְּעוֹד מוֹעֵד, וְאִם כֶּף מַה פְּגָם מֵאֲזוֹ חַז"ל בְּהַתְנַתֵּם זו, עַד כִּדֵּי כֶּף שֶׁעַד הַיּוֹם אָנּוּ מְנַדְדִים שִׁנְיָה מֵאֲתֵנוּ בְּגִלְלָה זֶה?

אִין זֹאת אֵלָּא, כִּי בְּשִׁאֲדָם מִחֻפָּה לְדָבָר נִשְׁבֵּב וּמְנֻחָד כִּל כֶּף, הֲרִי מְמִילָא הוּא אִינוּ יְכוּל לִישׁוֹן, הוּא אִינוּ יְכוּל לְהַתְנַהֵג כְּגִיל. אִם הֵם נִרְדְּמוּ כֶּף, זֶה מְרָאָה קִצְתַּת עַל פְּגָם בְּהַבְּנֵי וְהַתְּכַנְיָה לְקִרְאָת בּוֹא שֶׁל הַזְּמַן הַמְּנֻחָד הַזֶּה.

נְפִיק מִכָּה לְקוֹחִים, כִּל שְׁבִיעַ שֶׁשֶׁנְּחַנְנוּ מִתְּפִנְיָנִים לְבוֹאָה שֶׁל שַׁבָּת הַמְּלֻכָה, שֶׁאֲנֵנו נִרְאוּ כִּי אָנּוּ מִחֻפִּים לָזֶה, וּמִשְׁתַּקְקִים לָכֶף.

שַׁבָּת שְׁלוֹם וְחַג שְׁמִיחַ

ישמחו

מופץ בדואר אלקטרוני בכל קצוות תבל.

לזיכוי הרבים נא הדפיסו

והפיצו בין מכריכם!

לקבלת הגליון בכל שבוע,

ולהערות הצעות ותרומות

yismechu@yismechu.com 052-7636030